

Brochure

**Waarom een
doopkaars?**

Nederlands Gereformeerde Kerk
Voorthuizen/Barneveld

Niets uit deze brochure mag - op welke wijze dan ook - worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming.

Neem hiervoor contact op met de scriba (scriba@ngkvoorthuizenbarneveld.nl).

of

NGK Voorthuizen/Barneveld

Postbus 193

3780 BD Voorthuizen

© april 2004

Ten geleide

Misschien vragen jullie je af waarom er bij de doop namens de gemeente een doopkaars wordt overhandigd. Dit is in onze kerken geen algemeen gebruik.

Wij hopen dat dit geschenk jullie zal stimuleren om na te denken over de manier waarop jullie je kind(eren) bij het opvoeden op een creatieve manier aan hun eigen doop kunt herinneren.

In de kerkdiensten worden de kinderen aan hun doop herinnerd als er anderen gedoopt worden. Maar het is ook goed om hier thuis in de geloofsopvoeding mee bezig te zijn. Dit kan aan de hand van een bijbelvertelling of als er uit de (kinder)bijbel wordt voorgelezen.

In sommige gezinnen wordt op de verjaardag van het kind de doopkaars op tafel gezet en brandt deze tijdens de maaltijd. Anderen doen het op de dag van de doop.

Het is niet belangrijk, of jullie deze kaars al dan niet wilt gebruiken. Wel hopen we dat het jullie uitdaagt om na te denken over een manier waarop jullie je kind(eren) kunt herinneren aan het prachtige gegeven, dat zij gedoopt zijn.

Hierbij krijgen jullie de tekst van de preek die voor de kerkenraad de aanleiding vormde om te besluiten de doopouders deze kaars aan te bieden.

Namens de kerkenraad,

J. van 't Hof

PREEK over GEDENKEN, Jozua 4:4-7 Ex. 12:1-14, 24-27

Gemeente van onze Here Jezus Christus, zusters en broeders,
Afgelopen zondagmorgen ging de preek over Deuteronomium 6, over de geloofsbelijdenis, dat de HERE één is: "Hij alleen is God en er is geen ander". De HERE leeft en Zijn bestaan, dat is het fundament van ons leven, van onze geborgenheid.

Ons leven krijgt zin en betekenis, als wij ons aan die ene God toevertrouwen. Ouders worden opgeroepen om dat geloof aan hun kinderen te vertellen en om het hun kinderen in te prenten. En dat is ook de opdracht, die de kerk heeft ten opzichte van haar leden. Wij mogen elkaar helpen om dat geloof vast te houden, midden in een wereld, die het bestaan van die God ontkent en die Zijn opdrachten negeert.

Maar hoe doe je dat dan? Geloofsopvoeding, geloofsoverdracht hoe maak je dat waar? Ik heb daar geen simpel recept voor. Maar vanavond wil ik op een bepaald aspect wijzen, waar wij misschien in onze traditie te weinig bij stilstaan. En dat is het vieren van het geloof, het vierend gedenken van Gods heilsdaden.

Ik wil met een praktisch voorbeeld beginnen. In Jozua 4 zien we, dat Jozua bij de doortocht door de Jordaan van de Here de opdracht krijgt om een gedenkteken op te richten. Het volk moet een stapel van 12 grote stenen in de Jordaan leggen.

De bedoeling is dat die stapel stenen hen steeds herinnert aan het machtige wonder van de doortocht door de Jordaan. Als later ouders met hun kinderen daar langs zouden komen, dan zouden de kinderen die stenen zien en vragen: "He, wat is dat voor gek, waarom liggen die stenen daar." De kinderen worden dus door een materieel symbool uitgedaagd om vragen te stellen. Symbolen, die vragen oproepen, zijn dus heel goed bruikbaar in de dienst aan de Heer.

Dagen wij de kinderen voldoende uit tot het stellen van vragen?

Waarom gebruiken wij daar zo weinig materiële symbolen voor?

- Gewoon een stapel stenen om te zorgen dat we Gods hulp niet vergeten. -

Ook in ons persoonlijk geloofsleven is dat een belangrijk punt. Ons geloofsleven is een kwestie van ups en downs. Soms ervaren we God heel dichtbij. Soms is Hij tastbaar in ons leven aanwezig, maar in een andere periode hebben we misschien het gevoel, dat Hij er niet is en niet luistert naar onze gebeden.

Wat zou het goed zijn als wij, op momenten dat God ons nabij is en als wij Zijn leiding en Zijn aanwezigheid wel ervaren, dat wij op die momenten leren om een stapeltje stenen op te richten: een soort herinneringsmonument voor Zijn nabijheid.

Stel, dat u na een periode van ziekte weer mag genieten van een goede gezondheid en dat u daar Gods zegen in ervaart, maak dan bij wijze van spreken een foto van zo'n moment waarop u de vreugde van die gezondheid ervoer. Bijvoorbeeld bij een prachtige vakantie, die opeens weer mogelijk is. Maak dan een foto en geef die een ereplaats in uw huis en wen u eraan om als u die foto ziet God te danken voor die geweldige zegen.

Als u dan later in een dip zit en u Gods aanwezigheid even niet ervaart, op zo'n moment kan zo'n foto u helpen om terug te denken aan dat moment, dat God zijn nabijheid zo duidelijk getoond heeft.

In hetzelfde kader is het goed om elkaar in de gemeente te laten delen in die momenten dat we Gods zegen ervaren. Het is goed om elkaar te vertellen over de manier, waarop God in ons leven aan het werk is. Een getuigenis in de dienst bijvoorbeeld kan zo werken als een stapel stenen in de Jordaan. Een andere mogelijkheid is het gebruik van een doopkaars. Wie als kind gedoopt is, heeft aan die doop zelf geen herinnering. De ouders mogen hun kinderen doordringen van het voorrecht, dat zij gedoopt zijn. Een doopkaars kan daarbij een hulpmiddel zijn.

De ouders krijgen na de doop voor de dopeling een kaars mee naar huis. Daarmee kunnen zij bijvoorbeeld op de verjaardag van hun kind, de doop en de betekenis daarvan ter sprake brengen. Tijdens de maaltijd wordt die éne kaars aangestoken, als herinnering aan de doop. En het gebed aan tafel kan dan naast de dank voor het afgelopen levensjaar ook heel bewust een dankzegging bevatten voor de dingen die God in de doop gegeven heeft. Het is een feest, dat je gedoopt bent, en daarom mogen wij zoeken naar een regelmatige gedachtenis van de genade die God daarin gegeven heeft. En dan mogen wij best creatief naar nieuwe vormen zoeken.

Vormen die de kinderen uitdagen om zelf hun vragen te stellen.

Vierend gedenken is een centraal element in de geloofsoverdracht. Het gaat bij geloofsoverdracht niet alleen om de leer en niet alleen om de uitleg, maar ook om het vierend gedenken, om de beleving.

Gedenken, door het bouwen van een stapeltje stenen in het landschap, maar de Schrift kent ook het gedenken door het vieren van de Christelijke feestdagen.

Het zijn als het ware ook van die stapeltjes stenen, alleen dan stapeltjes stenen in de tijd. De bijbel laat ons zien dat wij Gods heilsdaden niet alleen moeten proberen te begrijpen, maar dat we die ook moeten gedenken, moeten vieren.

Over ongeveer 10 weken is het Paasfeest. We staan dan stil bij het lijden sterven en de opstanding van de Here Jezus. De viering van dit feest is voor de geloofsoverdracht van groot belang. Ik denk dat we in onze kerken de betekenis van christelijke feesten lang ondergewaardeerd hebben. Het is onze plicht om Gods heilsdaden, Gods reddingswerk te gedenken. In de gemeente, maar ook thuis.

In het Oude Testament heeft God het vieren van die feesten op één lijn gesteld met het heiligen van de sabbatdag. De grote feesten van Israël waren de sabbatten.

Het is een vergissing, als wij denken dat wij met kerkelijke feestdagen blijven hangen in ceremonieën en schaduwen van het Oude Testament: Achterhaalde vormen die afgedaan zouden hebben.

Als wij op het Paasfeest alleen terug zouden denken aan de uittocht uit de Egypte en niet in de eerste plaats stil zouden staan bij de opstanding van de Here Jezus, ja, dan zouden we in de oudtestamentische schaduwen blijven hangen. Maar een uitgebreide viering van het Christelijke Paasfeest is heel iets anders.

God vond het voor Israël's geloofsopvoeding belangrijk, dat zij de feesten zouden vieren. Wij zijn geen andere mensen en daarom is het vieren van de feesten voor ons net zo goed belangrijk. Ook wij moeten de sabbatten onderhouden. In Ex.12:14 staat dat de viering van het Pascha een gedenkdag moet zijn. Ja, een gedenkdag, een stapeltje stenen in de tijd, elk jaar opnieuw.

De reformatorische traditie legt bij de geloofsoverdracht terecht veel nadruk op het uitleggen en leren van de inhoud van het evangelie. Maar daarnaast vraagt de Schrift ook veel aandacht voor geloofsoverdracht door het vierend gedenken van Gods heilsdaden. Naast het leren gaat het bij doorgeven van het geloof ook om het vieren van het geloof.

Vaak doet men alsof het vierend gedenken en de verkondiging van het evangelie verschillende dingen zijn. Maar dat is niet waar. Het gedenken is een onderdeel van de verkondiging. Bij de verkondiging hebben we enerzijds te maken met leer en onderwijs maar anderzijds ook met vieren, met gedenken.

Paulus zegt van de avondmaalsviering, waar het gedenken centraal staat, dat wij door dit vierend gedenken de dood des Heren verkondigen. Dat verkondigende van de avondmaalsviering, dat zit niet in de preek en ook niet in het lezen van een formulier. De verkondiging van de avondmaalsviering bestaat uit het doen van wat de Here Jezus met zijn discipelen deed. Het zegenen van brood en wijn, het uitdelen ervan, het eten en drinken en het zingen van de lofzang. Het herhalen van de handelingen en de woorden van de Heer, dat is de gedenkende, vierende verkondiging. De kerkelijke feesten zowel in de oude als in de nieuwe bedeling hebben die betekenis.

Het vierend gedenken van Gods heilsdaden, dat is al verkondiging. De Here Jezus zelf heeft vurig begeerd om voor Zijn lijden en sterven nog één keer met zijn discipelen het Paasfeest te vieren. Als de Here Jezus daar vurig naar verlangd heeft dan kunnen wij het toch niet zomaar als iets wat achterhaald is terzijde schuiven?

Laten we daarom eens kijken naar het Paasfeest. Vlak voor de tiende plaag - de plaag waarbij de verderfengel alle eerstgeborenen in Egypte zal doden - krijgen de Israëlieten de opdracht om het paaslam te slachten en het bloed van het lam aan de deurposten en dorpels te smeren. Door het bloed van het lam was dat huis beschermd, de verderfengel gaat aan dat huis voorbij. Het bloed van het lam redde het volk van de dood. Israël krijgt de opdracht om dit feest jaarlijks te vieren. Altijd weer moet Israël zó gedenken, dat God het volk uit het slavenhuis uit Egypte bevrijd heeft. Die

viering heeft tot doel, dat zij Gods hulp nooit zouden vergeten. Elk jaar slachtte men een paaslam, streek het bloed op de deuren en elk jaar opnieuw werd het oude verhaal verteld.

De joden vierden dat feest niet als een geschiedenisles. Nee, Gods bevrijding werd heel actueel gevierd. Iedere generatie hoe lang men ook al in Kanaän woonde, moest het Pascha beleven als het feest van zijn eigen bevrijding. Ze moesten weten, dat hun eigen vrijheid aan God te danken is. In hun eigen leven hadden ze te maken met diezelfde God, die ook hun eigen bestaan in het leven van alledag van de verderfengel wilde redden en bevrijden. Als ze het zelf moeilijk hadden, dan wisten ze het: "God heeft ons volk uit Egypte bevrijd, God heeft het volk toen gered en diezelfde God die wil ook voor mij zorgen, mij redden mij bevrijden".

Als het feest zo gevierd werd, dan was dat geen methode om de historische kennis van het volk wat op te frissen. Nee, dan was de Paschaviering een ontmoeting met de levende Heer, die bevrijding belooft. Daarom verlangde de Here Jezus voor Zijn lijden en sterven, dit feest nog één keer te vieren. Hij wilde het verlossend optreden van Zijn Vader gedenken. Hij wilde zich aan Gods bevrijding in het verleden optrekken. Nu zijn eigen dood aanstaande was, had Hij het nodig om het Pascha te vieren om zó opnieuw verzekerd te worden dat zijn Vader ook Hem uit de dood zou bevrijden.

Gods grote daden gedenken. Het vieren van de christelijke feestdagen heeft ook voor ons grote betekenis. In het heden van ons eigen leven, in het heden van onze eigen pijn en moeite zien wij, door te gedenken, steeds opnieuw Gods reddend werk uit het verleden. Als we dat zien, dan weten we dat diezelfde God in ons leven actief wil zijn, ons wil redden ons wil bevrijden. Zo is het gedenken van Gods heilsdaden uit het verleden een biddend verlangen naar Gods bevrijdend en zegenend optreden in ons eigen leven.

In de geloofsopvoeding en in de geloofsoverdracht is het gedenken van Gods heilsdaden van groot belang. De viering van feestdagen en zeker die van het paasfeest, worden ons daarbij aangereikt vanuit de Schrift zelf. Het vierend gedenken, waarbij vaste gewoonten en het gebruik van symbolen een waardevol element kunnen zijn, ja ook dat is verkondiging.

We moeten de verkondiging niet verengen tot het verbale en onderwijzende element, maar het zien in de volle breedte, waarin het in de Schrift naar voren komt. En het is dan ook goed om na te denken over de manier waarop wij thuis in de gezinnen en als gemeente in de diensten de feestdagen vieren. Of daar het vierend gedenken wel voldoende tot uitdrukking komt?

In Het Oude Testament had God bij de godsdienstige feesten veel handelingen en gebruiken nauwkeurig voorgeschreven. En het volk mocht er niet zomaar een paar bij verzinnen, als ze dat wel deden dan konden ze soms rekenen op felle kritiek van de profeten, dan vervielen ze in "eigenwillige godsdienst". Fel protesteerden de profeten dan, want vaak waren alle nieuwe dingen invalspoorren voor invloeden van de afgodendienst. Maar in het Nieuwe Testament is dat anders, daar heeft God helemaal geen voorschriften gegeven voor de eredienst. Daar heeft God het als het ware aan de kerk overgelaten om in biddend opzien naar Hem en onder leiding van de Heilige Geest, de eredienst zelf vorm te geven. Wij hebben geen rechtstreekse voorschriften over wanneer en hoe vaak we bij elkaar moeten komen en ook niet over wat er in die diensten moet gebeuren. Wel vinden we in de bijbel gegevens, die ons laten zien hoe God met Zijn volk wil omgaan en krijgen we aanwijzingen over wat er belangrijk is in de eredienst. Maar een lijstje van: Zo ziet de eredienst er uit, dat en dat moet er gebeuren, die en die handelingen horen bij en die niet, nee, dat is nergens in het Nieuwe Testament te vinden.

Je kunt bijvoorbeeld niet zeggen: "kijk er staat niks over een samenkomst op Goede Vrijdag, dus als je dat wel doet dan is het eigenwillige godsdienst." En er staat ook niets over het gebruik van kaarsen of over een dienst op Witte Donderdag om de instelling van het avondmaal te gedenken. En er staat in de bijbel ook niets over het gebruik van een doopkaars, dus .....

Daarom zullen we ons steeds af moeten vragen of bepaalde diensten en bepaalde gebruiken, die we wel kennen nog steeds zinvol en opbouwend zijn, en zullen we biddend moeten kijken naar de vraag of nieuwe elementen ons kunnen helpen bij de geloofsoverdracht en of ze in onze tijd passen in de eredienst.

Dat wil niet zeggen, dat wij zomaar alles kunnen doen in de eredienst. Nee, ook wij moeten oppassen om geen flauwekul binnen te halen, die ons van de kern van het evangelie afleidt. En we

moeten oppassen voor een overvloed aan symbolen en vaste gebruiken. Want binnen de kortste keren zitten we dan weer in de situatie, waarbij het gaat om de uiterlijke handelingen, waaruit het leven verdwenen is.

Als je niet oppast wordt de kerkdienst een poppenkast, waar zoveel gebeurt, dat je haast vergeet, dat het gaat om: Jezus Christus en die gekruisigd.

Maar al die gevaren moeten ons er niet van weerhouden om ook vandaag biddend te zoeken naar die vormen van eredienst die recht doen aan de Schrift en die passen in deze tijd. En dan moeten we ook vandaag biddend durven zoeken naar vormen waarin het vierend gedenken een goede plaats kan krijgen, op de christelijke feestdagen en ook in de wekelijkse eredienst en niet minder in de manier waarop we thuis het geloof beleven.

Amen.